

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

DECRET 43/2015, de 10 d'abril, del Consell, pel qual es declara Bé d'Interès Cultural Immaterial la representació dels miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer. [2015/3286]

PREÀMBUL

L'article 49.1.5a de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana estableix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic, arqueològic i científic. Així mateix, l'article 26.2 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, disposa que la declaració d'un bé d'interès cultural s'ha de fer mitjançant un decret del Consell, a proposta de la conselleria competent en matèria de cultura. Tot això sense perjudici de les competències que l'article 6 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, reserva a l'Administració General de l'Estat.

Així mateix, la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, en l'article 45 disposa que han de ser declarats béns d'interès cultural les activitats, els coneixements, els usos i les tècniques que constitueixen les manifestacions més representatives i valuoses de la cultura i el gènere de vida tradicionals del poble valencià. Igualment, poden ser declarats béns d'interès cultural els béns immaterials que són expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i, en especial, aquelles que han sigut objecte de transmissió oral i les que mantenen i potencien l'ús del valencià.

Mitjançant una resolució de 23 d'abril de 2014, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, es va acordar incoar l'expedient per a la declaració com a Bé d'Interès Cultural Immaterial a favor de la representació dels miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer.

En la tramitació de l'expedient s'ha concedit tràmit d'audiència al Capítol de Cavallers Jurats de Sant Vicent Ferrer, a la Junta Central Vicentina i als altars vicentins.

En compliment del que disposa l'article 27 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, en l'expedient consten els informes favorables del Consell Valencià de Cultura, la Universitat de València, la Universitat Catòlica de València i la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València.

Per tot açò, complits els tràmits previstos en l'article 43 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, i en els articles 26 i següents de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, a proposta de la conselleria d'Educació, Cultura i Esport i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 10 d'abril de 2015,

DECRETE

Article 1. Objecte

Es declara Bé d'Interès Cultural Immaterial la representació dels miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer.

Article 2. Descripció del bé i valors

La descripció del bé i els seus valors es fan constar en l'annex del present decret.

Article 3. Mesures de protecció

La Generalitat vetlarà pel normal desenvolupament i la pervivència d'esta manifestació cultural i tutelarà la conservació dels seus valors tradicionals. Qualsevol canvi que excedisca el desenvolupament normal dels elements que formen esta manifestació cultural haurà de comunicar-se a la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural perquè, si és el cas, emeta l'autorització administrativa i la modificació consegüent de la present declaració.

La gestió de la representació dels miracles de Sant Vicent Ferrer l'exerciran les associacions vicentines dels diversos altars que representen miracles, junt amb la Junta Central Vicentina, encarregada d'or-

Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

DECRETO 43/2015, de 10 de abril, del Consell, por el que se declara Bien de Interés Cultural Immaterial la representación de los milagros o milacres de Sant Vicent Ferrer. [2015/3286]

PREÁMBULO

El artículo 49.1.5.º del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana establece la competencia exclusiva de la Generalitat en materia de patrimonio histórico, artístico, monumental, arquitectónico, arqueológico y científico. Asimismo, el artículo 26.2 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, dispone que la declaración de un Bien de Interés Cultural se hará mediante Decreto del Consell, a propuesta de la Conselleria competente en materia de cultura. Todo ello sin perjuicio de las competencias que el artículo 6 de la Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español, reserva a la Administración General del Estado.

Asimismo, la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, en su artículo 45 dispone que serán declarados Bienes de Interés Cultural las actividades, conocimientos, usos y técnicas que constituyan las manifestaciones más representativas y valiosas de la cultura y los modos de vida tradicionales de los valencianos. Igualmente podrán ser declarados Bienes de Interés Cultural los bienes inmateriales que sean expresiones de las tradiciones del pueblo valenciano en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y, en especial, aquellas que han sido objeto de transmisión oral y las que mantienen y potencian el uso del valenciano.

Mediante Resolución de 23 de abril de 2014, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, se acordó tener por incoado expediente para la declaración como Bien de Interés Cultural Immaterial a favor de la representación de los milagros o *milacres de Sant Vicent Ferrer*.

En la tramitación del expediente se ha concedido trámite de audiencia al Capítulo de Caballeros Jurados de San Vicente Ferrer, a la Junta Central Vicentina y a los altares vicentinos.

En cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 27 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, constan en el expediente los informes favorables del Consell Valencià de Cultura, la Universitat de València, la Universitat Catòlica de València y la Real Academia de Bellas Artes de San Carlos de Valencia.

Por todo ello, cumplidos los trámites previstos en el artículo 43 de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, de la Generalitat, del Consell y en los artículos 26 y siguientes de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, a propuesta de la conselleria de Educación Cultura y Deporte y previa deliberación del Consell, en la reunión del día 10 de abril de 2015,

DECRETO

Artículo 1. Objeto

Se declara Bien de Interés Cultural Immaterial la representación de los milagros o *milacres de Sant Vicent Ferrer*.

Artículo 2. Descripción del bien y valores

La descripción del Bien y sus valores se hacen constar en el anexo del presente Decreto.

Artículo 3. Medidas de protección

La Generalitat velará por el normal desarrollo y la pervivencia de esta manifestación cultural y tutelarà la conservación de sus valores tradicionales. Cualquier cambio que exceda el normal desarrollo de los elementos que forman esta manifestación cultural deberá comunicarse a la Dirección General competente en materia de patrimonio cultural para, en su caso, su autorización administrativa y consiguiente modificación de la presente declaración.

La gestión de la representación de los *milacres de Sant Vicent Ferrer* la ejercerán las asociaciones vicentinas de los diversos altares que representan milagros, junto con la Junta Central Vicentina, encar-

ganitzar la totalitat d'actes centrals, és a dir, totes estes seran les que prenguen decisions sobre els aspectes materials i immaterials, així com el desenrotllament dels actes de la festivitat anual.

De la mateixa manera, les administracions públiques fomentaran la difusió d'este bé, en garantiran l'estudi i la documentació amb criteris científics, i incorporaran els testimonis disponibles a suports materials que garantisquen la seua pervivència.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Publicació i inscripció

El present decret es publicarà en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* i en el *Boletín Oficial del Estado*, i la declaració s'inscriurà en la Secció Primera de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià. Així mateix, es comunicarà al Registre General de Béns d'Interès Cultural, del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Segona. Absència d'incidència en el gasto públic de la present disposició

L'aplicació i el desenrotllament del present decret no podrà tindre cap incidència en la dotació de tots i cada un dels capítols de gasto assignada a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, i, en tot cas, haurà d'atendre's amb els mitjans personals i materials de la conselleria esmentada.

DISPOSICIÓ FINAL

Única. Entrada en vigor

El present decret entrarà en vigor l'endemà de publicar-se en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, 10 d'abril de 2015

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera d'Educació, Cultura i Esport,
MARÍA JOSÉ CATALÁ VERDET

ANNEX

1. Exposició de motius

La representació dels miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer constitueixen una joia del teatre espanyol i, per raó de la seua pervivència multiseular i el nombre de peces escrites, són una de les manifestacions més significatives del teatre valencià. Són representacions teatrals infantils que es fan als carrers de València sobre uns escenaris artesanals decorats amb temàtica religiosa i coneguts com a altars de Sant Vicent.

Els miracles de Sant Vicent Ferrer tenen un inequívoc valor patrimonial. Són expressió viva i popular d'un poble, d'origen veïnal, sorgida i perfeccionada a través del temps com a manifestació artística, cultural, devocional i satírica, i com a expressió festiva singular. Posseïxen en sí mateixos un alt nivell de qualitat estètica, i disposen d'una estructura conceptual, simbòlica i d'expressió popular que ha determinat la seua continuïtat i evolució, a més de promoure i impulsar la llengua valenciana.

2. Dades sobre el bé objecte de la declaració

2.1. Denominació: la representació dels miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer.

2.2. Localitat: València i els pobles que representen miracles en la festa de Sant Vicent Ferrer.

2.3. Data de realització: la representació teatral dels miracles de Sant Vicent Ferrer es desenrotlla durant la vespra, la festa del sant i dies pròxims.

2.4. Protagonistes principals: xiquets i xiquetes que no hagen complert quinze anys i que formen part de cada grup dedicat a la realització dels representacions, associat per barris, carrers o places.

2.5. Antecedents històrics: la popularitat aconseguida per la figura de Sant Vicent Ferrer, patró de l'antic Regne de València, s'explica en

gada de organitzar los actos centrales, es decir, todos estos serán quienes decidan sobre aspectos materiales e inmateriales, así como el desarrollo de los actos de la festividad anual.

Del mismo modo, las Administraciones Públicas fomentarán la difusión de este Bien, garantizarán su estudio y documentación con criterios científicos, e incorporarán los testimonios disponibles a soportes materiales que garanticen su pervivencia.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Publicación e inscripción

El presente Decreto se publicará en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* y en el *Boletín Oficial del Estado*, y la declaración se inscribirá en la Sección Primera del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano. Asimismo, se comunicará al Registro General de Bienes de Interés Cultural, del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Segunda. Ausencia de incidencia en el gasto público de la presente disposición

La aplicación y desarrollo del presente decreto no podrá tener incidencia alguna en la dotación de todos y cada uno de los capítulos de gasto asignada a la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, y, en todo caso, deberá ser atendido con los medios personales y materiales de dicha conselleria.

DISPOSICIÓN FINAL

Única. Entrada en vigor

El presente decreto entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 10 de abril de 2015

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera de Educación, Cultura y Deporte,
MARÍA JOSÉ CATALÁ VERDET

ANEXO

1. Exposición de motivos

La representación de los milagros o *milacres de Sant Vicent Ferrer* constituyen una joya del teatro español y, en virtud de su pervivencia multiseular y el número de las piezas escritas, son una de las manifestaciones más significativas del teatro valenciano. Son representaciones teatrales infantiles que se escenifican en las calles sobre unos escenarios decorados con temática religiosa y conocidos como *altars de Sant Vicent*.

Los *milacres de Sant Vicent Ferrer* reúnen un inequívoco valor patrimonial. Son expresión viva y popular de un pueblo, de origen vecinal, surgida y perfeccionada a través del tiempo como manifestación artística, cultural, devocional i satírica, y como expresión festiva singular. Poseen en sí mismos un alto nivel de calidad estética, disponiendo de una estructura conceptual, simbólica y de expresión popular, que ha determinado su continuidad y evolución, además de propiciar e impulsar la lengua valenciana.

2. Datos sobre el bien objeto de la declaración

2.1. Denominación: la representación de los milagros o *milacres de Sant Vicent Ferrer*.

2.2. Localidad: Valencia y los pueblos que representan milagros en la fiesta de San Vicente Ferrer.

2.3. Fecha de realización: la representación teatral de los *milacres de Sant Vicent Ferrer* se desarrolla durante la víspera, la fiesta del santo y días próximos.

2.4. Protagonistas principales: niños y niñas que no hayan cumplido quince años y que formen parte de cada grupo dedicado a la realización de las representaciones, asociado por barrios, calles o plazas.

2.5. Antecedentes históricos: la popularidad alcanzada por la figura de San Vicente Ferrer, patrono del antiguo Reino de Valencia, se explica

virtut del paper que el sant dominic va representar en vida, tant en el terreny cívic com polític, i també pel fet d'arribar a ser símbol dels ideals politicoreligiosos de la gent del regne valencià. En efecte, el sant va viure en el segle XV, el període més brillant políticament i culturalment a València, i en 1455 fou elevat als altars, amb la qual cosa la seua memòria i esplendor es van engrandir.

Història i llegenda s'ajunten en Sant Vicent Ferrer fins a inspirar eixa devoció reverencial que és desborda cap a les manifestacions més fervents de popularitat. Amb la figura de Sant Vicent Ferrer és dona a València un espai sociològic ben vertebrat i estructurat des del segle XVIII i que està constituït per les institucions i fundacions vinculades a la vida del sant i per les corporacions devocionals nascudes en barris i pobles.

Les primeres corporacions vicentines van sorgir en l'àmbit gremial ja a finals del segle XV amb el nom de *confraries* i *esclavituds*. Les associacions devocionals que van anar naixent als barris de la ciutat de València instal·laven durant les festes altars amb decoració de teles, tapissos i fusta (altars de florer), presidits per una imatge de Sant Vicent Ferrer, davall la qual un entaulat va començar a servir d'escenari per a representar els miracles.

Per a l'estudi dels miracles tenim dos tipus de fonts que cal combinar. Les més tardanes són els mateixos textos escrits pels autors, dels quals els més antics que s'han trobat fins ara se situen a principis del segle XIX. No obstant això, estos textos dramàtics no mostren la verdadera antiguitat dels miracles, sinó que marquen simplement els límits d'un període que comença amb estos textos i arriba fins hui, mantenint-se de manera ininterrompuda, encara que amb variacions en estructura i en característiques. Les fonts que aporten dades sobre representacions al carrer de miracles abans del segle XIX es basen en referències bibliogràfiques confirmades per tradicions orals, encara que no recolzades per ara en els textos dramàtics corresponents. Són estes les que cal utilitzar preferentment per a intentar fixar la verdadera antiguitat dels miracles i les que aproximen els miracles als orígens dels altars.

Una variant en origen són els textos dels papers amb versos impresos que es fixaven en l'altar i zones pròximes, i que és innegable que algunes vegades es van declamar al costat de l'altar, ja que pareix que en 1638, quan es va celebrar el quart centenari de la conquesta de València, es van compondre lloes o romanços per a ser representats en el Mercat, amb una certa analogia amb els miracles, i que a partir de llavors va continuar el costum de versificar estes representacions en els dies de la festa de Sant Vicent Ferrer.

Des del miracle més antic conservat, datat en 1817, tot apunta al caràcter de representació frontal en un escenari immòbil, en un entaulat, a diferència del que passava amb les obres que necessitaven una roca o es desenrotllaven en terra però amb notables desplaçaments dels actors. En efecte, els miracles vicentins s'han de vincular sobretot als altars o entaulats que la devoció popular va començar a alçar ben prompte en honor de Sant Vicent Ferrer durant la celebració anual de les seues festes.

L'any 1461 és la data tradicionalment admesa, en virtut de notícies documentades, del primer altar al llavors camí de la Mar, hui carrer homònim, alçat per Joan Garrigues. Consistia originàriament en una imatge del sant i una inscripció que relatava el succés miraculós que va tindre com a protagonista Sant Vicent Ferrer en la seua infantesa, perquè la llegira el públic, i s'hi afegien unes senzilles llums que completaven el conjunt. Amb el pas dels anys van anar afegint-s'hi elements, flors, teles precioses i figures que representaven els miracles coneguts. El que en un principi era una cosa personal va anar adquirint caràcter públic i ja els clavaris de la naixent corporació vicentina del barri van anar modificant la instal·lació i afegint-hi versos. Esta pràctica es va estendre pels carrers de València a pesar de les protestes dels veïns del carrer de la Mar, que consideraven este format devocional com una cosa exclusivament seua.

Hi ha constància documental que en 1598 ja hi havia molts altars, perquè s'organitzava un concurs per a premiar-ne els millors, així com les il·luminacions més riques i ornamentals, cosa que fa pensar no sols en el seu nombre sinó també en l'atenció que se'ls prestava de nit. Des de llavors, la profusió d'altars està documentada en diferents moments, cosa que en demostra la continuïtat en el temps.

en virtud del papel que el santo dominico representó en vida, tanto en el terreno cívico como político, y también por el hecho de llegar a ser símbolo de los ideales político-religiosos de la gente del reino valenciano. En efecto, el santo vive en el siglo XV, el período más brillante política y culturalmente en Valencia, y en 1455 es elevado a los altares, con lo cual su memoria y esplendor se agigantan.

Historia y leyenda se juntan en San Vicente Ferrer hasta inspirar esa reverencial devoción que se desborda hacia las manifestaciones más fervientes de popularidad. Con la figura de San Vicente Ferrer se da en Valencia un espacio sociológico bien vertebrado y estructurado desde el siglo XVIII i que está constituido por las instituciones y fundaciones vinculadas a la historia del Santo y por las corporaciones devocionales nacidas en los barrios y pueblos.

Las primeras corporaciones vicentinas surgieron en el ámbito gremial ya a finales del siglo XV, con el nombre de cofradías y esclavitudes. Las asociaciones devocionales que fueron naciendo en los barrios de la ciudad de Valencia instalaban durante las fiestas *altares* con decoración de telas, tapices y madera (altares de florero), presididos por una imagen de San Vicente Ferrer, bajo la cual un tablado comenzó a servir como escenario para la representación de los milagros.

Para el estudio de los milagros tenemos dos tipos de fuentes que hay que combinar. De ellas, la más tardía la constituyen los propios textos escritos por los autores, de los que los más antiguos hallados hasta ahora deben situarse a principios del siglo XIX. No obstante, estos textos dramáticos no muestran la verdadera antigüedad de los milagros, sino que marcan simplemente los límites de un período que empieza con ellos y llega hasta hoy, manteniéndose de forma ininterrompida, aunque con variaciones en estructura y en características. Las fuentes que aportan datos sobre representaciones callejeras de milagros antes del siglo XIX se basan en referencias bibliográficas confirmadas por tradiciones orales, aunque no respaldadas por ahora por los textos dramáticos correspondientes. Son estas las que hay que utilizar preferentemente para intentar fijar la verdadera antigüedad de los milagros y las que aproximan los *milacres* a los orígenes de los altares.

Una variante en origen son los textos de los papeles con versos impresos que se fijaban en el altar y sus proximidades, y es innegable que algunas veces se declamaban junto al altar, puesto que parece ser que en 1638, cuando se celebró el cuarto centenario de la conquista de Valencia, se compusieron loas o romances para ser representadas en el Mercado, con cierta analogía con los *milacres*, y que a partir de entonces se siguió la costumbre de versificar estas representaciones en los días de la fiesta de San Vicente Ferrer.

Desde el milagro más antiguo conservado, fechado en 1817, todo apunta al carácter de representación frontal en un escenario inmóvil, en un tablado, a diferencia de lo que ocurría con las obras que necesitaban de una *roca* o se desarrollaban a nivel del suelo pero con unos notables desplazamientos de los actores. En efecto, sobre todo hay que vincular los milagros vicentinos a los altares o tablados que la devoción popular empezó a levantar tempranamente en honor de San Vicente Ferrer durante la celebración anual de sus fiestas.

1461 es la fecha tradicionalmente admitida, en virtud de las noticias documentadas, del primer altar, en el entonces *camí de la Mar*, hoy calle homónima, levantado por Joan Garrigues. Éste consistía originalmente en una imagen del Santo y una inscripción que relatava el suceso milagroso que tuvo como protagonista a San Vicente Ferrer en su niñez, para que lo leyera el público, a lo que se añadían unas sencillas luces que completaban el conjunto. Con el paso de los años se fueron añadiendo elementos, flores, telas preciosas y figuras que representaban los milagros conocidos. Lo que en un principio era algo personal fue adquiriendo carácter público y ya los clavarios de una naciente corporación vicentina en el barrio fueron modificando la instalación y añadiendo versos. Esta práctica se extendió por las calles de Valencia pese a las protestas de los vecinos de la calle del Mar, que consideraban este formato devocional algo exclusivamente suyo.

Existe constancia documental de que en 1598 los había ya en abundancia, puesto que se organizaba un concurso para premiar los mejores, así como las iluminaciones más ricas y ornamentales, lo cual hace pensar no solo en su número sino en la atención que se les prestaba durante la noche. Desde entonces la profusión de altares está documentada en diversas ocasiones, lo que demuestra su continuidad en el tiempo.

En el segle XVII es va produint el pas dels bults i autòmats als actors. Però no és pot parlar d'una transició sistemàtica de bults a autòmats i d'estos a xiquets de manera definitiva en cap data ni com a signe d'evolució constant, perquè els canvis és van repetir diverses vegades i no de manera definitiva, alternant els diversos sistemes, fins a arribar al segle XIX, quan el pas als intèrprets personals pareix definitiu. Les dates concretes d'aparició, relleu, successió i reaparició d'elements com ara roques, autòmats, titelles o actors i bults fins a arribar al format actual és resultat del procés evolutiu. L'evolució no va ser uniforme, però des del principi dels altars, amb avanços i retrocessos, l'estructura dels miracles representats apunta al teatre i, consegüentment, al text dramàtic, encara que amb concepcions variades. En qualsevol cas, quan desapareixen dels altars els bults representatius del miracle i són substituïts per actors, la imatge del sant continuarà presidint l'altar i les representacions del miracle.

Les figures d'aquells primitius miracles eren: Sant Vicent Ferrer, el motiló que l'acompanyava i el diable, unes vegades encarnat en el cos d'una dona i d'altres en el d'un home, deforme i contrafet. Algú anava llegint en veu alta el text del romanç al·lusiú, i quan en els últims versos el sant reconeixia el diable, este desapareixia envoltat per les flames i el fum de la pólvora que s'encenia.

Cal ressenyar el caràcter huitcentista, si no d'origen sí d'expansió, que tenen les festes vicentines de carrer. En efecte, a diferència de la processó del Corpus de València, que des dels seus inicis medievals va estar subjecta a un complex ritual ben detallat, la festa de Sant Vicent Ferrer naix com a fruit de la convivència de carrer, inicialment al de la Mar, va tindre factors exògens que van tractar de controlar-ne el desenrotllament, i va experimentar canvis en l'estructura i adaptacions als nous temps.

En el segle XVIII van abundar els col·loquis i raonaments, representacions que, en general, tenien com a objecte descriure festejos religiosos i profans, per boca de personatges ficticis que van arribar a tindre una certa popularitat. Amb els col·loquis tenen els miracles, com a forma dramàtica, rudimentària i popular, una filiació directa. Hi ha un text significatiu que revela l'entroncament dels miracles impresos en el segle XIX amb estos col·loquis i explicacions tan abundants en el segle XVIII: el *Col·loqui entre el retor d'un poble, Cento i Quelo, sos parroquians*, escrit en 1801, que és l'explicació del miracle representat en l'altar del carrer de la Mar.

Es pot qualificar de primer text conegut d'un miracle pròpiament dit el manuscrit del pare Lluís Navarro titulat *El fill de l'especier*, el tema del qual és el de la curació d'un amic i company d'infantesa de Vicent Ferrer, que es va representar en 1817 en l'altar del carrer de la Mar, el manuscrit original del qual es conserva en l'actualitat. També s'ofereix en forma de col·loqui el miracle *La font de Lliria*, el més antic publicat, imprès a València en 1822.

Dades abundants i contrastables ens porten a creure que en 1817 s'obri un període que va fins a 1850 i en què es pot registrar quasi cada any l'aparició d'un miracle. Així, va arribar un moment en què el corrent teatral i la tradició ornamental dels altars de carrer van anar convergint fins a compondre eixa nova realitat que ha arribat fins als nostres dies amb el nom de miracles dels altars de Sant Vicent. Este nou fenomen va arrancar quan, en llocs tradicionals de la ciutat, unes companyies de xiquets, dins ja del mes pur teatre hagiogràfic i basant-se en la figura de Sant Vicent Ferrer, efectuen representacions sobre altars o cadafals (altars de florer) adornats amb riques teles en capritxosos pavellons presidits, generalment, per una imatge del Sant i muntats a l'aire lliure en una plaça o carrer, o davant de la fatxada d'una església amb motiu de la festivitat del taumaturg valencià.

Els autors de miracles en el segle XIX pertanyen a l'elit cultural de l'època. Entre els autors d'un cert renom trobem, per exemple, Vicent Boix, Josep Bernat i Baldoví, Fèlix Pizcueta, Eduard Escalante o Constantí Llombart, entre els quals hi ha representants de la Renaixença valenciana.

Des de l'últim terç del segle XIX molts dels autors dels textos de miracles escrits en poesia valenciana van ser membres de Lo Rat Penat. Així, nombrosos i il·lustres ratpenatistes formen part d'este elenc d'autors de miracles representats des de llavors, i encara hui, en els altars vicentins. No es pot parlar d'homogeneïtat entre els autors de miracles. N'hi ha de formació molt dispar i d'origens completament distints. Per

Ya en el siglo XVII se va dando el paso de los bultos y autómatas a los actores. Pero no se debe hablar de transición sistemática de bultos a autómatas y de estos a niños de forma definitiva en ninguna fecha ni como signo de evolución constante, porque los cambios se repitieron varias veces y no de forma definitiva, alternando los diversos sistemas, hasta llegar al siglo XIX, cuando el paso a intérpretes personales parece definitivo. Las fechas concretas de aparición, relevo, sucesión y reaparición de elementos como rocas, autómatas, títeres o actores y bultos hasta llegar al formato actual es resultado del proceso evolutivo. La evolución no fue uniforme, pero desde el principio de los altares, con avances y retrocesos, la estructura de los milagros representados apunta al teatro y, consiguiientemente, al texto dramático, aunque con variadas concepciones. En cualquier caso, cuando desaparecen de los altares los bultos representativos del milagro, al ser sustituidos por actores, la imagen del santo seguirá presidiendo el altar y las representaciones del milagro.

Las figuras de aquellos primitivos milagros eran: San Vicente Ferrer, el *motiló* que le acompañaba y el diablo, unas veces encarnado en el cuerpo de una mujer y otras en el de un hombre, disforme y contrahecho. Alguien iba leyendo en voz alta el texto del romance alusivo, y cuando en los últimos versos el santo reconocía al diablo, este desaparecía envuelto por las llamas y el humo de la pólvora que se encendía.

Hay que reseñar el carácter dieciochesco, si no de origen sí de expansión, de las fiestas vicentinas «de carrer». En efecto, a diferencia de la procesión del Corpus de Valencia, que desde sus inicios medievals se encontró sujeta a un complejo ritual bien detallado, la fiesta de San Vicente Ferrer nace como fruto de la convivencia de calle, inicialmente en la del Mar, tuvo factores exógenos que trataron de controlar su desarrollo, y experimentó cambios en su estructura y adaptaciones a los nuevos tiempos.

En el siglo XVIII abundaron los *col·loquis* y *raonaments*, representaciones que, por lo regular, tenían como objeto describir festejos religiosos y profanos, por boca de personajes ficticios que alcanzaron cierta popularidad. Con los *col·loquis* tienen los *milacres*, como forma dramática, rudimentaria y popular, filiació directa. Existe un texto significativo que revela el entronque de los milagros impresos en el siglo XIX con estos coloquios y explicaciones tan abundantes en el siglo XVIII: el *Col·loqui entre el retor d'un poble, Cento i Quelo, sos parroquians*, escrito en 1801, que es la explicación del *milacre* representado en el altar de la calle del Mar.

Puede calificarse de primer texto conocido de un *milacre* propiamente dicho el manuscrito del padre Luis Navarro titulado *El fill de l'especier*, cuyo tema es el de la curación de un amigo y compañero de la infancia de Vicente Ferrer, que se representó en 1817, en el altar de la calle del Mar, cuyo manuscrito original se conserva en la actualidad. También se ofrece bajo la forma de coloquio, el *milacre La font de Lliria*, el más antiguo publicado, impreso en Valencia en 1822.

Datos abundantes y contrastables nos llevan a creer que en 1817 se abre un periodo que va hasta 1850 y en el cual se puede registrar casi cada año la aparición de un *milacre*. Así, llegó un momento en el que la corriente teatral y la tradición ornamental de los altares callejeros fueron convergiendo hasta componer esa nueva realidad que ha llegado hasta nuestros días bajo el nombre de milagros o *milacres dels altars de Sant Vicent*. Este nuevo fenómeno arrancó cuando, en lugares tradicionales de la ciudad, unas compañías de niños, dentro ya del más puro teatro hagiográfico y basadas en la figura de San Vicente Ferrer, efectúan representaciones sobre *altars* o *cadafals* (altares de florero) adornados con ricas telas en caprichosos pabellones presididos, generalmente, por una imagen del santo y montados al aire libre en una plaza o calle, o ante la fachada de una iglesia, con motivo de la festividad del taumaturgo valenciano.

Los autores de milagros en el siglo XIX pertenecen a la élite cultural de la época. Entre los autores de cierto renombre encontramos a Vicent Boix, Josep Bernat i Baldoví, Fèlix Pizcueta, Eduard Escalante o Constantí Llombart, entre los que se encuentran representantes de la Renaixença valenciana.

Desde el último tercio del siglo XIX muchos de los autores de los textos de *milacres* escritos en poesía valenciana fueron miembros de Lo Rat Penat. Así, numerosos e ilustres ratpenatistas forman parte de este elenco de autores de milagros representados desde entonces, y todavía hoy, en los altares vicentinos. No puede hablarse de homogeneidad entre los autores de milagros. Los hay de formación muy dispar y de orígenes

això, la qualitat poètica d'estes xicotetes peces dramàtiques és molt variada, perquè igual van cultivar el gènere autors circumstancials que s'hi dedicaven exclusivament, que escriptors d'indubtable vàlua.

Des dels anys cinquanta del segle passat té lloc una interessant revitalització de la creació de miracles. Cal destacar en estos anys una reconducció ideològica del gènere des dels seus vincles saineters cap a un teatre mes catequètic, fenomen que va començar sobretot amb Sánchez Navarrete.

A partir de 1940 l'evolució social valenciana va comportar una important tendència a l'ús del castellà, amb la consegüent i creixent dificultat per a poder trobar xiquets amb un domini suficient del valencià que els fera capaços de representar dignament els miracles en llengua valenciana. Lo Rat Penat era sensible a esta situació progressivament castellanitzant. Per això, a fi d'estimular la qualitat lingüística i l'expressió valenciana tant en els llibrets com en els xicotets actors, va instituir un concurs de miracles, organitzat en col·laboració amb el Patronat de la Joventut Obrera, però poc més tard la institució ratpenatista va quedar com l'única entitat convocant i organitzadora del concurs.

En 1943 es va constituir l'Agrupació Vicentina, que passaria a dir-se mes tard Junta Central Vicentina de les Associacions, a fi d'agrupar els esforços i aconseguir que no sols les barriades amb els seus altars, sinó la ciutat sencera, celebraren dignament cada any la festa del seu preclar fill Sant Vicent Ferrer.

2.6. Descripció del bé: els miracles o milacres de Sant Vicent Ferrer són representacions teatrals infantils, obretes dramàtiques, que s'especten al carrer sobre uns escenaris decorats amb temàtica religiosa i coneguts com a altars de Sant Vicent, que van passar de tindre un caràcter merament plàstic a constituir-se en escenaris genuïnament dramàtics.

Estes representacions, que es realitzen durant les festes patronals de Sant Vicent Ferrer, són interpretades únicament per xiquets i xiquetes vestits amb roba d'època, i tenen com a text unes peces breus el nucli argumental de les quals està relacionat amb algun miracle atribuït al sant. Els miracles, tal com ara els veiem, son autèntic teatre, tant per la seua estructura literària com pel seu desenrotllament com a espectacle. Estan relacionats amb aquelles activitats teatrals o parateatrals que s'han pres com a antecedents del teatre infantil a Europa. Però mentres que estes manifestacions predramàtiques ja han desaparegut, o perduren tan sols en pocs casos en les formes originals, els miracles són un fet cultural viu amb arrelament popular, dins del panorama del teatre infantil espanyol i del teatre en general, tant per la seua pervivència com pel nombre de peces.

Els textos, com a missatge didacticoapologètic, no són tan ingenus ideològicament com podria parèixer, ni els textos secundaris són tan simples en el plantejament dramàtic com és podria esperar del seu elenc infantil. Un altre al·licient especial dimana de la seua naturalesa enterament popular, ja que depenen exclusivament d'agrupacions veïnals. El caràcter netament popular d'estes associacions ha restat informació escrita sobre el contingut primigeni de moltes de les seues manifestacions. En canvi, esta circumstància ha afavorit les tradicions orals sobre els miracles, transmeses ininterrompudament des dels inicis fins als nostres dies. La temàtica dels miracles de Sant Vicent Ferrer són sempre els prodigis fets pel sant dominic, a mes de les accions polítiques del sant, com ara la pacificació de lluites civils com són els casos de conflictes entre ciutats o poblacions, o entre famílies. En alguns és el mediador decisiu del Compromís de Casp o l'amic capaç de resoldre tots els problemes. Inclús hi ha miracles amb tema melodramàtic i fins truculent, o amb elements folklòrics, temes estos bastant reproduïts.

Al voltant del fet miraculós, i sobretot precedint-lo, es tix una trama mes o menys còmica, amb aportacions costumistes i elements de crítica suau. La posada en escena del passatge que narra el text exigix la presència de personatges secundaris no directament implicats en l'anècdota nuclear del miracle, però necessaris per al desenrotllament dramàtic del conjunt. El seu caràcter infantil es fa evident per la ingenuïtat dels textos i dels plantejaments dramàtics, així com per la interpretació sempre i exclusivament a càrrec de xiquets. Antigament la interpretació la duïen a terme únicament els òrfens acollits en el Col·legi Imperial dels Xiquets de Sant Vicent Ferrer, que acudien als diferents altars a fer la seua missió, però el caràcter popular de la festa i la seua gran vitalitat

completament distintos. Es por ello que la calidad poética de estas pequeñas piezas dramáticas es muy variada, pues lo mismo cultivaron el género autores circunstanciales dedicados exclusivamente a él, que escritores de indubtable valía.

Desde los años cincuenta del pasado siglo tiene lugar una interesante revitalización de la creación de milagros. Es de destacar en estos años una reconducción ideológica del género desde sus vínculos sainetísticos hacia un teatro más catequético, fenómeno que fue, sobre todo, de la mano de Sánchez Navarrete.

A partir de 1940 la evolución social valenciana conllevó una importante tendencia al uso del castellano, con la consiguiente y creciente dificultad para poder encontrar niños con un dominio del valenciano suficiente para hacerlos capaces de realizar con dignidad la representación de los milagros en lengua valenciana. Lo Rat Penat era sensible a tal situación progresivamente castellanizante, por lo que, a fin de estimular la calidad lingüística y de expresión valenciana tanto en los *llibrets* como en los pequeños actores, instituyó un concurso de milagros, organizado en colaboración con el Patronato de la Juventud Obrera, quedando poco más tarde la institución ratpenatista como única entidad convocante y organizadora del concurso.

En 1943 se constituyó la Agrupación Vicentina, que pasaría más tarde a llamarse Junta Central Vicentina de las Asociaciones con el fin de agrupar los esfuerzos y conseguir que no solo las barriadas con sus altares, sino la ciudad entera, celebrasen dignamente cada año la fiesta de su preclaro hijo San Vicente Ferrer.

2.6. Descripción del bien: los milagros o *miracles de Sant Vicent Ferrer*, conocidos popularmente por su nombre en lengua valenciana, son representaciones teatrales infantiles, obritas dramáticas, que se escenifican en la calle sobre unos escenarios decorados con temática religiosa y conocidos como altares de San Vicente, que pasaron de lo meramente plástico a constituirse en escenarios genuïnamente dramáticos.

Tales representaciones, que se realizan durante las fiestas patronales de San Vicente Ferrer, son interpretadas únicamente por niñas y niños, vestidos con ropas de época, y tienen como texto piececilias cuyo núcleo argumental está relacionado con algún milagro atribuido al santo. Los milagros, tal como ahora los vemos, son auténtico teatro, tanto por su estructura literaria como por su desarrollo como espectáculo. Quedan relacionados con aquellas actividades teatrales o parateatrales que se han tomado como antecedentes del teatro infantil en Europa. Pero mientras las citadas manifestaciones predramáticas han desaparecido ya, o tan solo en raros casos perduran bajo las formas originales, los milagros son un hecho cultural vivo con arraigo popular, dentro del panorama del teatro infantil español y del teatro en general, tanto por su pervivencia como por el número de piezas.

Los textos, como mensaje didáctico-apologético, no son tan ingenuos ideológicamente como podría parecer, ni los textos secundarios son tan simples de planteamiento dramático como cabría desprender de su elenco infantil. Otro aliciente especial dimana de su naturaleza enteramente popular, dependiendo exclusivamente de agrupaciones de vecinos. El carácter netamente popular de estas asociaciones les ha restado información escrita acerca del contenido primigenio de muchas de sus manifestaciones. En cambio, esta circunstancia ha favorecido las tradiciones orales sobre los *milacres*, transmitidas ininterrompidamente desde los inicios hasta nuestros días. La temàtica de los *milacres de Sant Vicent Ferrer* son siempre los milagros obrados por el santo dominico, además de las acciones políticas del santo, como la pacificación de las luchas civiles, como son los casos de conflictos entre ciudades o poblaciones o entre familias. En algunos es el mediador decisivo en el Compromiso de Caspe o el amigo con capacidad para resolver todos los problemas. Incluso existen milagros con tema melodramático y hasta truculento, o con elementos folklóricos, siendo estos temas bastante reproducidos.

Entorno al hecho milagroso, y sobre todo precediéndolo, se teje una trama más o menos còmica, con aportaciones costumbristas y elementos de suave crítica. La puesta en escena del pasaje que narra el texto exige la presencia de personajes secundarios no directamente implicados en la anècdota nuclear del milagro, pero necesarios para el desarrollo dramático del conjunto. Su caràcter infantil està avalado por la ingenuidad de los textos y de los planteamientos dramáticos, así como por su interpretación siempre y exclusivamente a cargo de niños. Anteriormente, la interpretación corria únicamente a cargo de los huérfanos acogidos en el Colegio Imperial de los Niños de San Vicente Ferrer, que acudían a los distintos altares a desempeñar su misión, pero el caràcter popular de

van determinar que foren els xics de cada un dels barris on s'alçava l'altar els qui s'encarregaren de la representació del miracle escrit o triat per a ells.

La característica senzilla escenogràfica dels miracles té la seua correspondència en la simplicitat estructural de la majoria d'estes peces, en les quals era bastant habitual que hi haguera un inici en forma d'introït a càrrec d'alguns dels personatges de l'obra en forma monològica, amb un contingut capaç de situar l'espectador en l'època, el lloc i les circumstàncies en què es desenrotllava l'acció, o enriquit amb al·lusions a temes d'actualitat o amb notes satíriques.

Inicialment, l'explicació o introducció es limitava a justificar la representació del miracle, però en textos més tardans esta part introductòria servix per a explicar l'argument i fa referència a la historicitat del fet que després es dramatitza. Els primers textos de miracles, com passa amb l'anònim de 1822 abans esmentat que relata el miracle de la font de Lliria, presenten dos paraules clau: *explicació* i *raonament*. En l'edició de 1847, allò que en la primera edició (1822) del text mencionat es qualifica d'explicació, en la segona figura com a argument. Inclús més tard fan constar, abans del desenrotllament dramàtic, el text en què s'inspiren, amb expressió d'obra, autor i pàgina, en un prefaci que alguns anomenen argument, i altres justificació històrica.

Ben sovint es prescindeix d'este tipus de pròleg i s'opta per introduir directament el nucli de l'acció o les escenes secundàries de caràcter còmic. Així mateix, hi ha exemples d'originalitat en la presentació, com ara l'aparició d'un personatge que representa l'autor de l'obra i que interpreta un monòleg introductori. A vegades este personatge pot tancar la representació amb un últim monòleg a manera d'epíleg. A mesura que es complica l'acció dramàtica s'introdueixen elements i situacions aliens al fet central del miracle i s'arriba a introduir inclús dos miracles.

El miracle vicentí incorporava la figura del fraire motiló o germà llec que acompanya Sant Vicent Ferrer i que té unes característiques del tot contràries a este, com a home poc patidor, fartó i materialista, en contrast amb l'espiritualitat del personatge central. Verdaderament no hi ha dubte que el motiló és, a part del sant, el més popular de tots els personatges, i constituïx una prova inequívoca del barroquisme dels miracles, les arrels del qual les podem trobar en la figura del *bobo* o *gracioso* heretat del teatre barroc i present en el teatre castellà del Siglo de Oro, o, més exactament, en la del graciós de les comèdies de sants, on acostuma a ser un membre del mateix orde del sant.

Els personatges femenins, per la circumstància que la representació va a càrrec d'hòmens, apareixien poc i un tant desdibuixats, encara que no sempre va ser així en el passat, si es jutja pel testimoni dels bults de Sant Esteve. En efecte, encara que en els misteris del Corpus, seguint l'exemple del teatre religiós medieval, no intervingien dones, en el cas dels miracles la presència femenina pareix assegurada. No seria gens sorprenent la presència de xiquetes des dels temps més remots, tenint en compte que en el Col·legi Imperial d'Òrfens de Sant Vicent Ferrer s'acullen indistintament infants dels dos sexes, i en el que coneixem més directament del segle XIX, entre els xiquets intèrprets, quan el paper ho requereix, entren també les xiquetes. Una de les claus de la vitalitat dels miracles és la correcta selecció i preparació dels actors que hi ha hagut a través dels temps.

Hi ha constància de textos en llengua valenciana i altres en llengua castellana. Inicialment estes peces van ser escrites en castellà, si bé des de 1801 ja predomina la llengua valenciana i des de 1822 les trobem quasi totalment en valencià. Hi ha també obres bilingües, ja que era un costum de l'època mesclar les dos llengües en l'obra.

2.7. Elements que formen part del bé: amb independència que els miracles de Sant Vicent Ferrer s'han representat i es continuen escenificant ocasionalment en temples, teatres i places, és consubstancial amb la seua naturalesa costumista que siguen representats en els altars que secularment s'erigixen als barris de la ciutat de València i en altres poblacions de la Comunitat Valenciana.

Des del començament de l'escenificació dels miracles, en aquells primers escenaris de carrer, es configura l'associació d'un entaulat escenogràfic simple amb un element vertical expositiu i ornamental on se situa la imatge presidencial de Sant Vicent Ferrer. Les condicions tècniques dels altars escenari (altars o cadafals) són des del principi ben

la fiesta y su gran vitalidad hizo que fuesen los muchachos de cada uno de los barrios en donde se levantaba el altar los que se encargasen de la representación del *milacre* escrito o elegido para ellos.

La característica sencillez escenogràfica de los milagros tiene su correspondencia en la simplicidad estructural de la mayoría de estas piezas, en las que era bastante habitual la existencia de un inicio en forma de introït a cargo de algunos de los personajes de la obra en forma monològica, con un contenido capaz de situar al espectador en la época, el lugar y las circunstancias en las que se iba a desarrollar la acción, o enriquecido con alusiones a temas de actualidad o con notas satíricas.

Inicialmente, la explicación o introducción se limitaba a justificar la representación del *milacre*, pero en textos más tardíos esta parte introductoria sirve para explicar el argumento y hace referencia a la historicidad del hecho que luego se dramatiza. Los primeros textos de milagros, como sucede con el anónimo de 1822, antes citado, que relata el milagro de la fuente de Lliria, presentan dos palabras clave: *explicación* y *razonamiento* (*explicación* y *raonament*). En la edición de 1847, lo que en la primera edición (1822) del citado texto se califica de explicación, en la segunda figura como argumento. Incluso posteriormente hacen constar, antes del desarrollo dramático, el texto en que se inspiran, con expresión de obra, autor y página, en un prefacio que algunos de ellos llaman argumento, y otros justificación històrica.

Bastante a menudo se prescinde de este tipo de prólogo y se opta por introducir directamente el nudo de la acción o escenas secundarias de cariz cómico. Asimismo, existen ejemplos de originalidad en la presentación, como es la aparición de un personaje que representa al autor de la obra y que interpreta un monòlego de introducción. En ocasiones este personaje puede cerrar la representación con un último monòlego en forma de epílogo. A medida que se complica la acción dramática se introducen elementos y situaciones ajenos al hecho central del milagro y se llega a introducir incluso dos milagros.

El *milacre* vicentino incorporava la figura del fraile *motiló* o hermano lego que acompaña a San Vicente Ferrer y que tiene unas características en todo contrarias a este, como hombre poco sufrido, glotón y materialista, en contraste con la espiritualidad del personaje central. Verdaderamente el *motiló* es, sin duda, el más popular, aparte del santo, de todos los personajes, y constituye una prueba inequívoca del barroquismo de los milagros, cuyas raíces las podemos encontrar en la figura del *bobo* o *gracioso* heredado del teatre barroc y presente en el teatro castellano del Siglo de Oro, o, más exactamente, en la del graciós de las comedias de santos, donde acostumbra ser un miembro de la misma orden del santo.

Los personajes femeninos, por la circunstancia de correr la representación a cargo de varones, aparecían poco y un tanto desdibujados, aunque no siempre sucedió así en el pasado, a juzgar por el testimonio de los bultos de San Esteban. En efecto, aunque en los misterios del Corpus, siguiendo el ejemplo del teatro religioso medieval, no intervinían mujeres, en el caso de los milagros la presencia femenina parece asegurada. No sería nada sorprendente la presencia de niñas desde los tiempos más remotos, habida cuenta de que en el Colegio Imperial de Huérfanos de San Vicente Ferrer se acogen indistintamente infantes de ambos sexos; y en lo que conocemos más directamente del siglo XIX, entre los niños intèrpretes, cuando el papel lo requiere, entran también las niñas. Una de las claves de la vitalidad de los milagros es la correcta selección y preparación de los actores que ha venido dándose a través de los tiempos.

Hay constancia de textos en lengua valenciana y otros en castellana. Inicialmente estas piezas fueron escritas en castellano, si bien desde 1801 ya predomina la lengua valenciana y las encontramos casi totalmente en valenciano desde 1822. Hay también obras bilingües, ya que era una costumbre de la época mezclar ambas lenguas en la obra.

2.7. Elementos que forman parte del Bien: con independencia de que los milagros de San Vicente Ferrer se han representado y se siguen escenificando ocasionalmente en templos, teatros y plazas, es consubstancial con su naturaleza costumbrista su representación en los altares que secularmente se vienen erigiendo en los barrios de la ciudad de Valencia y en otras poblaciones de la Comunitat Valenciana.

Desde el comienzo de la escenificación de los milagros, en aquellos primeros escenarios callejeros, se configura la asociación de un tablado escenogràfic simple con un elemento vertical expositivo y ornamental donde se sitúa la imagen presidencial de San Vicente Ferrer. Las condiciones técnicas de los altares-escenari (*altars* o *cadafals*) son desde

simples i elementals estructuralment, no disposen de sostre i té el seu escenari com a fons o esquena un retaule, clàssicament d'estil academicista o neogòtic, que pot incloure llenços o altres elements d'una certa antiguitat i valor, i que estan presidits per la imatge titular del sant. En realitat, el nom que s'hi aplicava era el de *cadafal* o *carafal*.

Estos altars vicentins han experimentat notables i successives transformacions fins a arribar a la seua forma actual. Correntment s'alcen adossats als murs d'un temple o casalici, en llocs tradicionalment triats al cor del barri o a la plaça de l'església parroquial de la població, estan exempts per davant i pels costats, i dotats de xicotetes escaletes d'accés des del nivell del carrer. Com a fons, un conjunt ornamental en forma de tapís de teles i adorns o un retaule fet de fusta, o bé de confecció mixta amb estos dos materials. En el centre i en alt, com passa actualment, sobre una mènsula central elevada o dins d'una xicoteta fornícula, se situa la imatge del sant perquè presidisca els festejos vicentins de carrer, tant els de caràcter litúrgic com els de naturalesa lúdica i profana, que es desenrotllaran al barri, nascuts, igual que antigament, com a apèndix dels estrictament religiosos propis de la celebració vicentina. No falten en el tapís o retaule de fons dos obertures per a l'entrada i l'eixida dels xiquets de l'elenc teatral. L'estil decoratiu dels altars està restringit a sis tipologies que responen al de muntatge efímer, ja anomenat com de florer, al neogòtic, al neobarroc, a l'academicista, al modernista i al vernacular. Els sis tipus es repeteixen al llarg del període dels cent seixanta anys que permeten estudiar els gravats i les imatges fotogràfiques de què es disposa. Els altars vicentins dels barris del cap i casal i de la resta de poblacions on es representen els miracles es desmunten en acabar les festes i es guarden durant tot l'any, tret dels dies que se celebren les festes vicentines.

Pel que fa a la indumentària, el xiquet que representa Sant Vicent Ferrer vist de dominic i la resta de personatges visten segons el moment històric.

3. Definició de l'àmbit espacial i temporal

3.1. Àmbit espacial: l'àmbit espacial és la ciutat de València i les poblacions on es representen miracles, en els escenaris on es fan les representacions dels altars disposats en places i carrers.

3.2. Àmbit temporal: les representacions dels miracles de Sant Vicent Ferrer se celebren durant la vespra, la festa del sant i dies pròxims. La festa cau en el segon dilluns de Pasqua i el diumenge anterior. Les sessions de les representacions es fan en horaris establits que s'anuncien en els mateixos altars.

el principio bien simples y elementales estructuralmente, carecen de techado y tienen como fondo o espalda un retablo, clásicamente de estilo academicista o neogótico, que puede incluir lienzos u otros elementos de cierta antigüedad y valor, y que están presididos por la imagen titular del santo. En realidad, el nombre valenciano que se aplicaba era el de *cadafal* o *carafal*.

Estos altares vicentinos han experimentado notables y sucesivas transformaciones hasta llegar a su forma actual. Corrientemente se levantan adosados a los muros de un templo o un templete, en lugares tradicionalmente elegidos en el corazón del barrio o en la plaza de la iglesia parroquial de la población, quedan exentos por el frente y ambos lados, y se dotan de pequeñas escaleritas de acceso desde el nivel de la calle. Como fondo, un conjunto ornamental en forma de tapiz de telas y adornos o un retablo hecho de madera, o bien confeccionado de manera mixta con ambos materiales. En su centro y en alto, como sucede en la actualidad, sobre una ménsula central alta o en el interior de una pequeña hornacina, se sitúa la imagen del santo para que presida los festejos vicentinos callejeros, tanto los de carácter litúrgico como los de naturaleza lúdica y profana que se desarrollarán en el barrio, nacidos, al igual que antaño, como apéndice de los estrictamente religiosos, propios de la celebración vicentina. No faltan en el tapiz o retablo de fondo dos aberturas para la entrada y salida de los niños del elenco teatral. El estilo decorativo de los altares está restringido a seis tipologías que responden al de montaje efímero y ya nombrado como de florero, al neogótico, al neobarroco, al academicista, al modernista y al vernacular. Los seis tipos se vienen repitiendo a lo largo del periodo de los ciento sesenta años que permiten estudiar los grabados y las imágenes fotográficas de las que se dispone. Los altares vicentinos de los barrios de la capital y del resto de poblaciones donde se representan los *milacres*, se desmontan al acabar las fiestas y son guardados durante todo el año, a excepción de los días en que se celebran las fiestas vicentinas.

Por lo que respecta a la indumentaria, el niño que representa a Sant Vicent Ferrer viste de dominico y el resto de personajes visten adecuados al momento histórico.

3. Definición del ámbito espacial y temporal

3.1. Ámbito espacial: el ámbito espacial es la ciudad de Valencia y las poblaciones en las que se hacen milagros, en los escenarios donde se realizan las representaciones de los altares dispuestos en las plazas y calles.

3.2. Ámbito temporal: las representaciones de los milagros o *milacres de Sant Vicent Ferrer* se celebran durante la vispera, la fiesta del santo y días próximos. La fiesta recae en el segundo lunes de Pascua y el domingo anterior. Las sesiones de las representaciones se realizan en horarios establecidos que se anuncian en los mismos altars.